

Tereza Krinková: Pozemkové spory mezi Hevlínem a Laa an der Thaya v 16. a počátkem 17. století

Posudek na diplomovou práci

Proces vytváření moderního státu, který započal v období raného novověku, byl spojen s přesným vymezením státního teritoria, jež se stalo důležitou podmínkou pro výkon správy. Tam, kde šla kdysi hranice prostředkem lesa nebo po vrcholu horského hřebenu, začala stále naléhavěji vznikat potřeba jasné definice a přesného určení, kam sahá moc jednoho a začíná moc druhého. Tato obecná potřeba spjatá s reformami v právní kultuře se projevovala narůstáním počtu vrchnostenských sporů o hranice panství a také o hranice zemské, nebo dokonce o hranice státní. Aby bylo možné tento závažný historický problém pojmenovat a řešit, je třeba soustředit se zpočátku na jednotlivé oblasti a formou regionální mikrosondy popsat konkrétní spory a posléze je začlenit do širšího rámce změn hranic v rámci určitého rozsáhlejšího území. Od takto pojatých sond pak bude možné pokračovat k syntetizujícím pohledům na danou problematiku a dokonce vytvořit model hraničního prostoru jako součásti dějin mentalit, protože vnímání hranic mezi regiony či zeměmi se v minulosti stejně jako dnes stalo jednou z klíčových konstant pro vytváření vlastní teritoriální identity, identity národní stejně jako identity regionální.

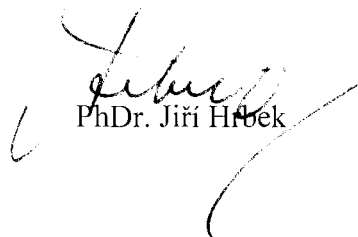
Tereza Krinková se ve své diplomové práci snaží právě o jednu sondu do dějin hraničních sporů na určitém úseku Dyje, která tvořila pomezí mezi moravským markrabstvím a Dolními Rakousy. Spory mezi obyvateli příhraničních sídel Hevlína a Laa an der Thaya tak nebyly jen soukromoprávní spory o vlastnictví určitých pozemků mezi jednotlivými obyvateli těchto sídel, ale v širším pohledu to byly spory o hranice mezi panstvím lávských měšťanů a panstvím Hrušovany nad Jevišovkou, ale také spory mezi markrabstvím a dolnorakouskou zemskou vládou, tedy mezi dvěma zeměmi, které se ocitly v raném novověku v držení téhož panovníka. Jednalo se tedy také o spory zemské jurisdikce, jak Tereza Krinková velmi správně zdůraznila a demonstrovala na sporu o mlýn v Ruhhofu (s. 41 an.). Jednotlivé spory pojala autorka jako sondy do právní kultury, čímž odhalila některé postuláty při řešení právních rozepří v době, kdy se středověký princip personalita práva měnil v princip právní teritoriality. Je potom otázkou dochování pramenů, že bohužel nemá badatel k dispozici konečný verdikt, který v dané věci padl. To však nic nemění na přínosu popisů jednotlivých konfliktů, neboť i zde platí, že často průběh sporu vypovídá o právní kultuře více, než samotný rozsudek.

Autorka práci rozvrhla velmi promyšleně a postupem od obecného ke konkrétnímu dokázala zvládnout obě roviny historické analýzy. Deduktivnímu aplikování závěrů starší historiografie (František Roubík) by sice slušelo začlenění některých novějších metodologických přínosů, které na poli zkoumání hranic přinesla německá a zejména francouzská historiografie, přesto je možné ocenit teoretické zvládnutí historické práce. Kromě struktury bych rád ocenil i edici primárních pramenů pocházejících z provenience české i rakouské (tedy obou sporných stran), což přispívá k objektivitě pohledu na celou problematiku. Neméně důležité je i zmínění geografických specifik regionu, kterého se celý rozbor týká. Právě důrazem na geografii a prostor se tak autorka přiblížila (možná nevědomky) současným historiografickým trendům, které po vzoru francouzské školy Annales zkoumají paměť konkrétní krajiny, čímž povyšují regionální dějiny na zcela novou rovinu (u nás Eduard Maur). V tomto ohledu oceňuji zařazení obrazové dokumentace na závěr diplomové práce.

Jistěže lze vytknout některé formální nedostatky. Práci by bylo možné rozšířit a přidat například samostatnou kapitolu o úřední cestě, kterou se spory řešily. Rovněž pasáže o dějinách obou sporných stran ve středověku by měly ustoupit a místo nich by měl být položen

důraz na období raného novověku, které by bylo možné rozpracovat například správními dějinami obou míst. Pokud by chtěla Tereza Krinková pokračovat ve své práci, otevírá se před ní široký prostor. Bylo by velmi záslužné zejména zpracovat po vzoru velkých dějin Dunaje (Claudio Magris) či Rýna (Lucien Febvre) dějiny řeky Dyje jako takové, jež se stala nejen geografickou daností, ale také právním argumentem (což se nevyplatilo v době, kdy řeka měnila koryto po každých záplavách).

Závěrem bych chtěl vyzdvihnout heuristický záběr, který Tereza Krinková zvládla. Prokázala tak nejen paleografickou a diplomatickou zdatnost, ale i schopnost analyticky archivní materiál posuzovat, hodnotit a dávat do souvislostí. Také proto doporučuji její diplomovou práci k obhajobě.



PhDr. Jiří Hrbek